

Commotie na de PAS-uitspraak. Zin en onzin.

Nadat de Raad van State op 29-5-'19 uitspraak deed in onze PAS-beroepen is er in o.a. de pers en in de Kamer veel commotie over geweest. Ook hebben we veel onzin voorbij zien komen. Daarnaast zaten er gelukkig ook goede reacties bij. We zetten hieronder wat zin en onzin op een rijtje:

Wat ons het meest stoorde

Sommige Kamerleden (en soms zagen we het ook in de media) houden nog steeds vol dat het PAS bedoeld was voor zowel de economie als de natuur. **Onzin! Het PAS was helemaal niet bedoeld voor de natuur. Er zat zo goed als geen stikstofreductie in.**

We schreven het al vaker: het PAS veroorzaakte in theorie weliswaar wat reductie, maar verreweg het grootste deel daarvan was gebaseerd op aannames m.b.t. de autonome ontwikkeling ('het buitenland zal waarschijnlijk wel zoveel reduceren, het verkeer zal wel ..., de industrie zal wel ....'). Met de PAS-maatregelen zelf (extra technieken) werd hooguit een paar procent reductie behaald, terwijl in veel natuurgebieden de kritische depositie met honderden procenten overschreden wordt. Dat stelt absoluut niks voor! Vergelijkbaar met: niet met 300, maar met 290 km/u tegen een dikke boom rijden (het resultaat blijft hetzelfde).

Daar komt nog bij dat die minieme reductie gebaseerd was op de aannames dat alle technieken voor 100% zouden werken en dat er regionaal geen dieren bij zouden komen. In de praktijk zou die toch al niet noemenswaardige reductie dus niet eens gehaald worden.

En dan wel i.h.k.v. het PAS alle illegale uitbreidingen (zonder Nb-wetvergunning) t/m 2014 legaliseren!

Kortom: **HET PAS WAS BEDROG.**

Nederland zit op slot?

Dit kwamen we ook nogal eens tegen. Vanwege de uitspraak zou er geen enkele stikstoftoename meer mogelijk zijn. Geen stallen meer, geen wegen, bebouwing, vliegvelden, windmolens, etc.. Nederland zou 'op slot' zitten.

Ten eerste reageren we daarop door te stellen dat het bepaald niet zo is dat we hier niet voor gewaarschuwd hebben. Zie onze nieuwsbrief van 8-5: 'De jarenlange strijd tegen de ammoniakuitstoot'. Keer op keer kreeg WBdP van de Raad van State er gelijk in dat de overheid de wet- en E. regelgeving op het gebied van natuur en milieu niet naleefde. Steeds opnieuw probeerde de overheid er daarna toch weer onderuit te komen, met het PAS als laatste poging. Dit wordt ook treffend uiteengezet in het artikel van het NRC, getiteld 'De Raad van State zag in het stikstofprogramma de zoveelste trucage van de overheid': <https://tinyurl.com/y2cmv7rk>

Ten tweede: inderdaad zit er nu voor de korte termijn even van alles 'op slot'. Bij elke stikstoftoename dient, net als vóór het PAS, weer aangetoond te worden dat het (in combinatie met mitigerende maatregelen) geen kwaad kan voor de natuur. Maar daar is wel wat aan te doen: door een programma te maken waarmee wél een duidelijke reductie bereikt wordt.

En aangezien gebleken is dat er met meer technieken amper nog reductie te behalen valt, is de oplossing duidelijk: **het aantal dieren -de hoofdoorzaak van de stikstofuitstoot- zal moeten worden verminderd!**

Kort en uitstekend wordt dit duidelijk gemaakt in de volgende uitzending van RTLZ: 'Meerdere grote problemen, waar we al jaren tegenaan lopen, komen deze maand samen in politiek Den Haag. En er is eigenlijk één vrij heldere oplossing voor al die problemen, waar al heel lang bijna niemand zijn vingers aan wil branden: de inkrimping van de veestapel.'

Zie: <https://www.rtlz.nl/algemeen/politiek/video/4754586/groot-haags-taboe-komt-eindelijk-op-tafel>

WBdP stelt: maak regio's, zoals provincie N.-Brabant dat gedaan heeft. Ga werken aan substantieel minder dieren. Bereik per regio een duidelijke vermindering van de N-uitstoot. Aan individuele bedrijven kan vervolgens groei worden toegestaan, onder de garantie dat per regio zoveel reductie behaald wordt dat een goede staat van instandhouding van de Habitatrichtlijngebieden wordt bereikt.

Is de 'ADC-toets' de oplossing?

Ook dit kwam de afgelopen dagen voorbij. Diverse Kamerleden (en Ministers) waren weer aan het kijken hoe er misschien onder de RvS-uitspraak uit te komen valt, in plaats van nu eens serieus te gaan werken aan minder uitstoot.

Eén van de mogelijkheden die daarbij werd gesuggereerd, is de 'ADC-toets'. Volgens de Habitatrichtlijn kan een verslechtering worden toegelaten wanneer er: geen Alternatieven zijn, plus wanneer er sprake is van een Dwingende reden van openbaar belang, plus wanneer er voor het negatieve effect vooraf Compensatie geregeld wordt.

Voor de veehouderij zal ons inziens de 'ADC-toets' geen haalbare kaart zijn (en ook voor andere projecten is dat nog maar de vraag). Voor individuele bedrijven al zeker niet. Maar zelfs alle veehouderijen tezamen zijn naar alle waarschijnlijkheid niet te beschouwen als een dwingende reden van openbaar belang. Ook kan naar onze mening niet worden hard gemaakt dat daar geen alternatieven voor zijn. Daar komt nog bij: met deze hoge stikstofneerslag is de compensatieverplichting een onmogelijke opgave. Een nieuwe habitat wordt daar immers toch weer negatief door beïnvloed.

Wij denken dat het juist van groot maatschappelijk belang zou zijn om af te stappen van deze vorm van intensieve veehouderij, waardoor zoveel problemen worden veroorzaakt.

Fundamentele verandering is noodzakelijk

Wie het nieuws een beetje bij houdt, komt regelmatig berichten tegen dat het zeer slecht gesteld is met de biodiversiteit en dat er nog steeds in snel tempo verslechtering optreedt, zeker ook in Nederland. Om verbetering te bereiken, zal de overheid echt een fundamenteel andere aanpak moeten gaan kiezen. Dit wordt bevestigd door een recent rapport van de Algemene Rekenkamer, goed samengevat in het volgende artikel: <https://tinyurl.com/y28pqbb6>

Niet alleen een vermindering van het aantal dieren is vereist. We zullen naar een heel ander productiesysteem toe moeten, naar een landbouw die gebaseerd is op wat de bodem kan verdragen (en eerst op herstel van die bodem), gericht op een beter milieu en een betere 'samenleving' met de natuur. Er zijn diverse goede initiatieven op dat vlak. Wij roepen de overheid op om het in die richting te zoeken, een verandering naar èchte kringlooplandbouw. Nogmaals: niet opnieuw, zoals de afgelopen jaren steeds is gedaan, gaan zoeken naar wegen om weer onder de natuur- en milieuverplichtingen uit te komen en het huidige systeem van bulkproductie te continueren.

Onlangs is er een Kamerdebat geweest over de gevolgen van de PAS-uitspraak.

Natuurmonumenten en Mobilisation for the Environment (MOB) hebben de Kamerleden daartoe een prima brief gestuurd. WBdP sluit zich bij de inhoud van die brieven aan.

Spoedig zullen wij aan Kamerleden, statenleden, ambtenaren, etc. een brief sturen van dezelfde strekking als onderhavige nieuwsbrief.

Dank aan Ton van Hoof

Wij sluiten dit nieuwsbericht af met een dankwoord aan Ton van Hoof, onze adviseur in de PAS-beroepen die WBdP heeft ingediend. Zonder zijn enorme juridische kennis en niet te vergeten zijn onvermoeibare inzet (niet alleen gedreven door zijn professie, maar ook door liefde voor de natuur), zou WBdP dit Arrest van het E. Hof en deze uitspraak van de Raad van State wellicht niet voor elkaar hebben gekregen. (Ton is te bereiken via vanhoofadvies@t-online.de, of via hetgroeneschild@online.nl.)

Steun Werkgroep Behoud de Peel

Stichting Werkgroep Behoud de Peel is voor haar inkomsten hoofdzakelijk afhankelijk van giften en donaties. De financiële situatie van de stichting is kritisch. De laatste jaren is het financiële resultaat ondanks zuinig beheer steeds negatief en wordt ingeteerd op de reserves. Extra ondersteuning is zeer welkom.
Stichting Werkgroep Behoud de Peel, Lavendelheide 27, 5754 EA Deurne
0493-319610 www.wbdp.nl info@wbdp.nl NL25 TRIO 0338 4953 47